

Iz zajednice | 27/11/2023

Ekumenizam između straha i nade

✎ Piše: Bojan Munjin

Pravoslavna crkva je u različitim fazama i na razne načine, uglavnom vrlo rezervirano, gledala na ponovno ujedinjavanje kršćanskih crkava, upravo zbog tog bolnog iskustva unijaćenja, odnosno prisilnih prelazaka iz pravoslavlja u katolicizam



Molitva za jedinstvo kršćana u katedrali u Dubrovniku 2012. Foto: Grgo Jelavić/PIXSELL

Pojam ekumena dolazi od davne grčke riječi οἰκουμένη (oikoumene) i označava sav tadašnji, antički i nastanjeni svijet. Riječ ekumenizam pak označava i nastojanje oko pomirenja, suradnje, zbližavanja i jedinstva kršćanskih crkava, koje su se kao što znamo tokom historije tragično razdvojile u nekoliko velikih raskola, na katoličku, pravos protestantsku crkvu. U okolnostima tog dramatičnog sukoba, ekumenizam naglašava...

toleranciji i međusobnom razumijevanju stiglo do historijski izgubljenog jedinstva i poslanja Kristove Crkve. Ili, kako je to već na samom početku rekao Sv. Pavle u poslanici Galaćanima: „Nema tu više ni Židova ni Grka; nema više ni roba ni slobodnjaka; nema više ni muškog ni ženskog, jer ste svi jedno u Kristu Isusu.“ Božji narod tako ujedinjuje sve, bez razlike.

Nakon sporadičnih vjekovnih pokušaja ujedinjenja, u 19. stoljeću nastaje Ekumenski pokret unutar protestantskih crkava, dok su unutar katoličke crkve prethodnica ekumenizma u 19. vijeku bili engleski kardinal **John Henry Newman**, belgijski svećenik **Désiré-Joseph Mercier**, a kod nas **Josip Juraj Strossmayer**. U 20. vijeku bile su to zajedničke socijalno religijske skupine kao „Život i rad“ ili „Vjera i poredak“ za jedinstvo u kršćanskome učenju. Takve zajednice ujedinile su se 1948. u Amsterdamu u Svjetski savez Crkava, u koji je ušlo 349 kršćanskih crkava, među kojima su bile znane ekumenske grupe, „Skupina iz Dombesa“, „Zajednica iz Taizéa“, dominikanski istraživački centar „Istina“, sve iz Francuske i benediktinci iz Chevatognea u Belgiji. U Svjetskom savezu Crkava bilo je tada i 15 pravoslavnih crkava, uključujući i Srpsku pravoslavnu crkvu.

S druge strane, na Drugom vatikanskom Koncilu (1962.-1965.) katolička crkva se odrekla unijaćenja i prihvatila osnovna načela ekumenizma. Tadašnji papa **Ivan XXIII.** osnovao je Papinsko tajništvo za jedinstvo kršćana, a nakon njega **Ivan Pavao II.** naročito se zalagao za ekumenizam, neumorno putujući svijetom i pokrećući mnoge susrete i razgovore s drugim kršćanskim zajednicama.

U pravoslavnoj teologiji, atribut ekumenski ili vasseljski koristi se za opis kršćanskih sabora u prvih osam vjekova jedinstvene Crkve, a na te sabore su dolazili svi njeni predstavnici. Nakon raskola, pravoslavna crkva je u različitim fazama i na razne načine, uglavnom vrlo rezervirano, gledala na ponovno ujedinjavanje kršćanskih crkava, upravo zbog tog bolnog iskustva unijaćenja, odnosno prisilnih prelazaka iz pravoslavlja u katolicizam. Ili, kako bi rekao pravoslavni sveštenik u Zagrebu, **Danilo Ljubotina**: „Da smo bili oštri jedni prema drugima na jeziku – bili smo. Bili smo i zločesti. Naročito u tim velikim dijalozima u fazi pokušaja tzv. globalnog unijatizma, da pravoslavni svijet priđe zapadnoj Crkvi.“



Foto: Matija Habljak/PIXSELL

Vremena su se ipak promijenila i danas, kao što smo već pisali na ovom mjestu, ima puno susreta pravoslavaca i katolika, kao i drugih denominacija, te sastanaka na najvišem crkvenom nivou, u pravcu prevladavanja davnih sukoba i pokušaja ostvarenja u toleranciji i bratskoj povezanosti nekog budućeg jedinstva. Tako je na primjer na ekumenskom i međureligijskom susretu u Ulan Batoru u septembru ove godine, prenosi portal ekumena.hr, papa **Franjo** potaknuo religije da budu primjer dijaloga i altruizma u ovom vremenu „razdiranom sukobima i neslogom” i da ponude ono u što vjeruju, poštujući savjesti drugih i u svrhu najvećega dobra za sve. Upozorio je također da fundamentalizam i ideološko forsiranje kompromitiraju mir, dok vjerske tradicije predstavljaju izvanredan potencijal dobra u službi društva.



Susret zborova u Zemunu (Foto: IKA)

U ovim krajevima pak, u Zemunu, krajem oktobra održan je dvanaesti Ekumenski susret zborova crkvenog pjevanja pod pokroviteljstvom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Vlade Srbije. Na početku **koncerta** organizatori su poručili: „Želja nam je da kada govorimo o jedinstvu kršćana, potaknemo sve kršćane da dublje žive Evanđelje, više se zalažu za Kristov poziv, da budemo apostoli današnjeg vremena i da u današnjem vremenu budemo nositelji ljubavi, mira i radosti. Upravo u tom poštovanju nastojimo danas ovdje, vama dragi gosti iznijeti svatko svojom pjesmom svu ljepotu različitosti i prikazati je na slavu presvete Bogorodice.“

U sličnom tonu su sredinom ove godine u Lovranu na Kvarneru po drugi put održani Mediteranski teološki susreti katoličkih, pravoslavnih i protestantskih studenata i doktoranata teologije, koje je organizirala Riječka nadbiskupija. Tom prilikom nadbiskup Uzinić je rekao da se radi o mladim ljudima „koji žele Crkvu koja prihvaća i uključuje, koja promišlja i ne boji se i čiji su članovi spremni otvoreno razgovarati s ljudima drugih vjeroispovijesti i nacionalnosti o teologiji i stvarnosti koju žive.“ Dubrovački pravoslavni paroh **Vladan Perišić** rekao je kako su ovi susreti mladih katoličkih, pravoslavnih i protestantskih studenata učinili nešto pametno za Crkvu, jer su usmjereni k njenom jedinstvu, koje od nje zahtijeva sam Krist, a dobro su učinili i za svakog tko u njima sudjeluje, jer takvu mladu osobu razmjena ideja i prijateljevanje s drugim kršćanima zasigurno mijenja nabolje.



Foto: Sanjin Strukić/PIXSELL

Primjera ovakvih ekumenskih susreta danas u svijetu ima sijaset. Ipak, koliko je zaista jedinstvo kršćanskih crkava i njihovih vjernika, u prijateljstvu i toleranciji, danas moguće u toliko bolno podijeljenom svijetu? Na to pitanje ne postoji siguran odgovor. U svijetu u kojem hiljadama godina ljudi jedni drugima zadaju smrtonosne udarce i jednako toliko vremena i jedni i drugi ližu rane zajedničke nesreće, nema ničeg neizvjesnijeg od nade u zajedništvo ljudi, vjera i naroda. Beskonačan je popis onih koji, duboko rezignirani svih ovih vjekova, u takvo zajedništvo ne vjeruju, kao i onih koji već dvije hiljade godina žive u strahu da se iza poziva na jedinstvo kršćana sigurno krije neka prevara. Ipak, treba li odustati? Naš pesimizam i naša nada sve ovo vrijeme hodaju ruku pod ruku. Ili, kako bi rekao često citirani **Dostojevski**, „dobro i zlo priljubljeni su obraz uz obraz“. Ako zauvijek odustanemo od nade, onda je bez sumnje sve gotovo. Onda više neće biti ni nas, ni naše djece, ni svijeta, ni njegove budućnosti. Teolog **Jürgen Moltmann** kaže: „Živjeti potpuno bez Nade, nije moguće. Biti bez Nade znači prestanak života“. Ali, što jest nada i od kojeg je ona materijala? Ono što nadu čini toliko plamtećom i bez čega ona zasigurno umire jest ljubav. Nada bez ljubavi je tek pristojnost. Nada i ljubav zajedno preokreću planine.

mnogi s pravom danas bliški, još uvijek nam preostaje nada natopljena ljubavlju. Ako se zagledamo u zjenicu oka te nade, onda ćemo sigurno morati zaključiti, u nesretnom svijetu u kojem živimo, da je nada u ljudsko zajedništvo ispunjeno empatijom, toplinom i solidarnošću, jedina istinska vrijednost za koju ima smisla i živjeti i umrijeti.

Tekst je objavljen u sklopu projekta Poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

Pročitajte više ...



Draško i Benjamina – prohujalo sa vihorom